

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

Qo'lyozma huquqida
UDK 336 V

FAYOZOV MUXAMMAD RASUL ULUG'BEK O'G'LI

**Mavzu: Xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy
arxitekturasiga ta'siri**

70410401 — “DAvlat moliyasi va xalqaro moliya”

Magistr
Akademik darajasini olish uchun yozilgan
dissertatsiya

Ilmiy rahbar: dotsent v.v.b. PhD., Sh.Xamdamov

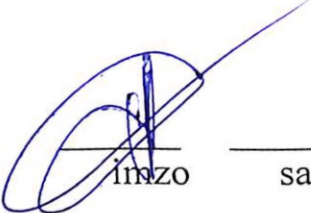
Toshkent – 2023

Magistrlik dissertatsiya ishi "Moliya" kafedrasida dastlabki himoyadan o'tgan.

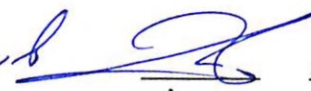
11 -sonli bayonnoma " 25 " aprel 2023 y.

Kafedra mudiri

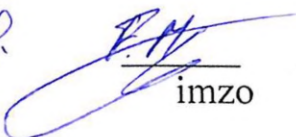
Xudoyqulov.X.X.

imzo _____
sana _____

Ilmiy rahbar:

PhD ul. Xaydarov
imzo _____
sana 30.06.

Talaba:

F. Muhammad Rasul
imzo _____
sana _____

Dissertatsiya Moliya va buxgalteriya hisobi fakulteti

2023 yil " 30 " may

№ MBF-01/28 raqami bilan ro'yxatga olingan.

ANNOTATSIYA

O'zbekiston sharoitida xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliya arxitekturasiga ta'siri alohida ahamiyatga ega. O'zbekiston bozor iqtisodiyoti rivojlanayotgan davlat sifatida keyingi yillarda turli iqtisodiy va moliyaviy islohotlarni boshdan kechirmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi farmoning 117 –maqsadida Bank tizimida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, valyuta siyosatini yanada erkinlashtirish, birjadan tashqari valyuta bozorini mustahkamlash zarurligi belgilangan.

Ushbu dissertatsiya xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy arxitekturasiga ta'sirini o'rganadi. U tarixiy ma'lumotlarni, asosiy ishtirokchilarni, normativ-huquqiy bazani va valyuta bozori rivojlanishining oqibatlarini o'rganadi. Tadqiqot xalqaro valyuta bozori va moliyaviy barqarorlik, pul-kredit siyosati va global iqtisodiy o'sish o'rtasidagi murakkab munosabatlarni tushunish uchun ilmiy adabiyotlar, empirik ma'lumotlar va amaliy tadqiqotlarni tahlil qiladi. Tadqiqot natijalari valyuta bozori va kengroq moliya tizimi o'rtasidagi dinamikani yaxshiroq tushunishga yordam beradi va siyosatchilar, tartibga soluvchilar va bozor ishtirokchilari tomonidan ongli qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

O'zbekistonda ushbu mavzu ko'lamini o'rganish valyuta bozoridagi o'zgarishlar mamlakat moliyaviy manzarasiga qanday ta'sir ko'rsatishini chuqurroq tushunish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: *valyuta bozori / jahon moliyaviy arxitekturasini, xalqaro pul o'tkazmalar, forex, qimmatli qog'ozlar bozori, S&P 500, monetar siyosat.*

ABSTRACT

In the conditions of Uzbekistan, the influence of the development of the international currency market on the world financial architecture is of particular importance. As a country with a developing market economy, Uzbekistan has been undergoing various economic and financial reforms in recent years.

According to the 117th goal of the decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On the development strategy of New Uzbekistan for 2022-2026", it is necessary to ensure financial stability in the banking system, further liberalize the currency policy, and strengthen the over-the-counter currency market.

This dissertation examines the impact of the development of the international currency market on the world financial architecture. It examines the historical background, key players, regulatory framework, and implications for the development of the foreign exchange market. The study analyzes the academic literature, empirical data and case studies to understand the complex relationship between the international exchange market and financial stability, monetary policy and global economic growth. The results of the research contribute to a better understanding of the dynamics between the foreign exchange market and the wider financial system and enable informed decision-making by policymakers, regulators and market participants.

Studying the scope of this topic in Uzbekistan allows for a deeper understanding of how changes in the currency market affect the country's financial landscape.

Key words: *foreign exchange market / world financial architecture, international money transfers, forex, stock market, S&P 500, monetary policy.*

MUNDARIJA

Annotatsiya	3
Mundarija	5
Keltirilgan jadvallar ro'yxati	7
Keltirilgan rasmlar ro'yxati	8
I BOB. KIRISH	9
1.1. Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi	9
1.2. Tadqiqot maqsadi va vazifalari	11
1.3. Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari	12
1.4. Tadqiqot obyekti va predmeti	13
1.5. Tadqiqot natijalarining ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyati	14
1.6. Dissertatsiya tarkibining qisqacha tasnifi	16
II BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	20
2.1. Kirish	20
2.2. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar	25
2.3. Mavzuga oid mahalliy me'yoriy-huquqiy hujjatlar sharhi	30
III BOB. METODOLOGIYA	33
3.1. Tadqiqot dizayni	33
3.2. Ma'lumotlarni to'plash jarayoni	35
3.3. Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar	38
3.4. Tadqiqotni o'tkazish uchun zarur sharoitlar	40
3.5. Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularning yechimi	43
3.6. Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar	45
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR	49
4.1. Xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy arxitekturasiga ta'sir etuvchi omillari tahlili	49
4.2. Xalqaro valyuta bozorining amaldagi holati tahlili	53
4.3. Xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy	55

arxitekturasiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlari tahlili	
4.4. Xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy arxitekturasiga ta'sirini regression usulda aniqlash	61
V BOB. XULOSA	66
5.1. Tadqiqot savoliga tegishli natijalarning qisqacha ifodasi	66
5.2. Tadqiqotning asosiy taklif va tavsiyalari	67
5.3. Tadqiqot cheklovlari va kelgusi tadqiqotlar uchun takliflar	69
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	71

I BOB. KIRISH

1.1. Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi

Xalqaro valyuta bozori rivojlanishining jahon moliyaviy arxitekturasiga ta'sirini o'rganishni tanlash hozirgi global iqtisodiy manzarada juda asosli va dolzarbdir. Quyidagi asoslar ushbu mavzuning ahamiyati va dolzarbligini ta'kidlaydi:

Globalashuv va o'zaro bog'liqlik: Globalashuv jarayoni butun dunyo bo'ylab iqtisodiyotlar o'rtasida o'zaro bog'liqlikning kuchayishiga olib keldi. Natijada, xalqaro valyuta bozori transchegaraviy operatsiyalarni, xalqaro savdoni va kapital oqimini osonlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Valyuta bozori rivojlanishining dinamikasi va oqibatlarini tushunish jahon moliya tizimining faoliyatini tushunish uchun zarurdir.

Moliyaviy inqiroz va bozor o'zgaruvchanligi: Dunyo bir nechta moliyaviy inqirozlarga guvoh bo'ldi, shu jumladan 2008 yilgi global moliyaviy inqiroz, bu global moliyaviy arxitekturaning zaifligini ta'kidlaydi. Valyuta bozoridagi o'zgarishlar bozor o'zgaruvchanligiga, valyuta o'zgarishiga va moliyaviy barqarorlikka potentsial xavflarga hissa qo'shishi mumkin. Ushbu aloqalarni o'rganish zaifliklarni aniqlash va tizimli xavflarni kamaytirish uchun tegishli siyosatlarni ishlab chiqish uchun juda muhimdir.

Pul-kredit siyosati va valyuta kursini boshqarish: Markaziy banklar va siyosatchilar samarali pul-kredit siyosatini amalga oshirish va valyuta kursi rejimlarini boshqarish uchun xalqaro valyuta bozoriga tayanadilar. Valyuta bozoridagi o'zgarishlarning pul-kredit siyosati asoslariga ta'sirini tushunish siyosatchilarga foiz stavkalari, kapital nazorati va valyuta intervensiyalari bo'yicha asosli qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

Moliyaviy innovatsiyalar va texnologik yutuqlar: Xalqaro valyuta bozori texnologiya va moliyaviy innovatsiyalarda, masalan, raqamli valyutalar va blokcheyn texnologiyasining yuksalishi kabi muhim yutuqlarni boshdan kechirdi. Ushbu o'zgarishlar an'anaviy moliyaviy tizimlarni buzish va jahon